Loebas

door Renaat Bulckens

Renaat Bulckens (1931-2006) was een begenadigd schrijver-verteller van volksverhalen, die zich dikwijls afspeelden in een Herentals decor. Een aantal begijnhofvertellingen werden reeds gepubliceerd in het Historisch Jaarboek XXVI (2006). Scripties uit zijn nalatenschap bevatten menig niet-gepubliceerd verhaal.

We laten Renaat aan het woord:

... als een hond naar de maan jankt en er dauwdruppels in de kale struiken schitteren komt er onheil ... Ons Herentals begijnhof heeft iets met "honden." Verschillende verhalen met een hond in de hoofdrol deden er de ronde. Het "akeligste" verhaal is dat over een zekere Loebas, en dat gaat zo:

De moeder stond in de deur boven aan de trappekes van de infirmerie en fronste haar voorhoofd zo, dat de rimpelkes daarvan precies een opgehaald gordijntje vormden onder haar kap. "Wie heeft die hond op het Hof gebracht?" Dwingend zag ze rond naar de vergaderde zusters die beneden aan de trap naar haar op stonden te zien en haar vinger deed dreigend mee de ronde. Er kwam natuurlijk geen antwoord want wie zou er nu een hond binnenhalen op het Hof. Ze hadden bijna allen een kat. Een kat gaat er immers elke nacht vandoor; zeker wanneer die kat een kater is. Maar een hond daarentegen, die wil `s nachts juist binnen zijn, en als je hem dan niet binnen laat maakt hij het de ganse nacht van "den hond!" Dus, geen honden op het Hof.

Zuster Bet, zuster Bertha in het echt, kreeg bevel de hond te vangen en hem buiten het Hof te brengen: "Breng hem desnoods naar de hoef en leg hem daar dan maar aan de ketting." De moeder had schoon zeggen en Bet joeg vergeefs achter de hond. Zelfs met een overschotje spek was die loebas niet te vangen. De andere zusters supporterden en deden telkens van "O000h" wanneer de hond altijd opnieuw ontsnapte ... Zuster Bet stond er op de duur bij te hijgen en stopte de hopeloze strijd. De pastoor had haar een tijdje bezig gezien en moest erom lachen: "Aan een straathond hebt ge geen zeggen, laat mij het maar doen." Hij floot sissend tussen zijn tanden en de hond schrok op. "Kom Loebas" beval hij en de hond liep gedwee achter hem aan en dan voort het Hof uit. Maar de volgende dag was de loebas er weer. Zuster Bet trachtte ook te fluiten, maar er kwam alleen wat wind van tussen haar tanden.

De pastoor hing boven in zijn raam, floot in haar plaats, en wees met een hele arm naar de poort. De pastoor moest nog eens "Loebas" roepen ... en de hond trok het Hof uit, stak dan de Burchtstraat over en kroop in de schuur van de boerderij naast de Moost. Dat waterke heette in feite de Maes, of de Maest, of het Maesken, maar veel water stond er meestal niet in en als er toch water door stroomde, was dat vuil van de afval die de mensen er in gooiden, en het schuimde dikwijls omdat de begijnen er hun schuurwater in lieten lopen ... de Moost dus, zoals die van Herentals spottend dat waterke gingen noemen. Dat liep van aan de Augustijnen rond en achter de hovingen van het begijnhof door naar de Burchtstraat om daar tussen de schuur en de hoef van het Begijnhof af te draaien naar de Neet.

De hond bleef komen en alleen de pastoor bleek genoeg macht en aanzien te hebben om Loebas, telkens opnieuw, het Hof uit te krijgen.

Op een keer waren in het achterbouwke van zuster Bet, die in het echt zuster Bertha heette, de worsten uit de pan gepikt, en Loebas kreeg de schuld natuurlijk. "Laat de deur niet openstaan," had de pastoor gelachen.

Het Hof gewende niet aan de loebas.

Altijd kreeg hij wel de schuld van iets en er waren al begijntjes die er met een steen naar durfden smijten, ten minste als ze er ver genoeg van af stonden. Loebas draaide zich dan om, keek eens kwaad en trok een meewarige snoet: "Kunt ge niet beter, of durft ge niet beter'?" Scheen hij te vragen. Tot op een keer zuster Hilda raak gooide, met een halve baksteen nog wel. Loebas gromde, rimpelde zijn voorhoofd zoals de Moeder dat altijd deed, grolde dan en kwam traag op zuster Hilda af. Zijn staart zwiepte van links naar rechts en terug en sleepte over de grond, alsof hij het pad achter zich schoon wilde vegen. Zuster Hilda kreeg schrik en zette het op een loop. De hond liep nu ook. Zuster Hilda nog harder, de

hond ook, maar die bleef altijd enkele meterkes achter de zuster en scheen te grinniken van leedvermaak.

Wanneer zuster Hilda eindelijk haar huisje bereikte en gehaast binnen wilde, bleef Loebas voor haar staan, spitste zijn oren en jankte vervaarlijk naar de lucht. Dan draaide hij zich om en stapte trots langs de huizenrij tot aan de pastorie. Mijnheer pastoor kwam door het raam hangen en wees gewoon maar naar de poort ... Loebas stapte zonder nog om te zien door de open poort en liep het Hof uit. Van toen af regende het klachten bij de Moeder. Over gestolen frikadellen, maar gelukkig, de kriekskes waren er nog. Over een cortelet die weg was, over een leeg gezabberde melkpot, over een omgestoten visbak, over een halve kilo spek dat uit de kelder was gepikt ... en dat laatste was zelfs op een vrijdag gebeurd.

En het was elke keer Loebas die de schuld kreeg. Alleen de pastoor, ik zei het al, die had maar te wijzen en de hond droop het Hof uit. Natuurlijk, want de pastoor had een groot geloof en Ons Heer achter zich, en hij was toch 'ne vent ... en dat zegt veel ... En hij was ook een beetje dierenvriend, ja want, gestoofd konijn bijvoorbeeld, vond hij lekker.

Op een nacht dan, het was in de vroege herfst en de volle maan scheen hard in een blinkende metalen hemel. Natte dauwdruppeltjes hingen in de taxushaag en glinsterden in het maanlicht. Op die nacht dus, werd gans het hof plots opgeschrikt door een klagend gehuil. Het sneed door merg en been en ... het hield niet op. Het huilen werd erbarmelijk janken en de pastoor, zijn slaapmuts nog op, trok het raam open en riep: "Loebas, zwijgen gij!" En Loebas zweeg ... en bleef aan de poort staan dabben, tot de pastoor die poort open kwam doen. Dan trok de hond het Hof uit.

Maar de volgende dag lag zuster Hilda in het bed met de hondenkoorts. Het schuim stond op haar lippen, en haar asem was als het grollen en hijgen van Loebas. En zo lang ze ziek was bleef Loebas, van op de vest, heel de dag doorhuilen, en klagend janken naar de maan 's nachts.

Er kwam angst over het Hof.

Alleen de pastoor bleef kalm, natuurlijk ook de moeder, maar alleen als de pastoor in de buurt was of wanneer de andere zusters het zagen ... want ze had ook de schrik gekregen. Zuster Hilda bleef ziek en mijnheer doktoor kon niet vinden wat het was, zo erg was het. Zuster Bertha waakte dag en nacht bij zuster Hilda, uit medelijden en om haar hemel te verdienen. Maar ook een beetje uit angst om dat stenen gooien.

De volle maan werd terug halve maan, de herfst kwam vol onweerswolken, donders, bliksems en stortregens en op een nacht met de eerste sneeuw. Loebas werd in geen dagen nog gezien of gehoord, maar zuster Bertha werd ook ziek.

De eestvolgende klare nacht was het gejank van Loebas er weer. Grote natte druppels hingen te schitteren in de haag en de maansikkel stond als een dreiging in de scherpe hemel. Plots hield het gehuil van Loebas op en men zag hem met de staart tussen de poten naar de poort djokken alsof hij overoud was. Dan dabde hij met een poot tegen het hout van de poort en keek triestig om, alsof hij om hulp smeekte. De pastoor zag hem vanuit zijn raam, schoot een jas over zijn pyjama en trok er op af. "Loebas, moet ge buiten zijn?" De hond antwoordde niet maar keek naar de pastoor omhoog. Die schoof de sluitbalk weg en door een kier van de poort sloop de hond als geslagen het hof uit, de staart tussen de poten. Hij keek nog eens om naar de pastoor, precies of het speet hem van de last die hij veroorzaakte, en verdween dan.

Ze hebben Loebas een hele tijd niet meer gezien. Maar soms, wanneer er dauwdruppels in de haag hingen en de maan scherp in de lucht stond, dan hoorden ze hem janken. Toen kwam de laatste keer dat ze hem zagen, zacht jankend stond hij aan de poort en de pastoor liet hem binnen. Loebas draaide wat in het rond, stak zijn snuit op naar de pastoor en jankte

klagelijk naar de maan. De pastoor aaide hem over de kop. Loebas zweeg, draaide zich terug om en verliet het Hof. Die nacht ... is zuster Hilda dood gegaan ...

God hebbe haar ziel, want als een hond naar de maan jankt, en er dauw hangt aan de takken van de struiken, dan komt de dood iemand halen. En dan blijven die achterblijven achter met schrik ... want een dode gaat nooit alleen op weg. Hij neemt altijd iemand mee uit zijn buurt. En zo was het nu ook weer. Zuster Bertha stierf drie dagen later, op de dag dat zuster Hilda begraven werd. Toen hebben ze Loebas nog een laatste keer gehoord, maar niet meer gezien. Het klonk akelig en er trokken dikke duistere wolken voor de maan. Daarna zweeg Loebas. Ze hebben hem de volgende dag in de schuur van de hoef gevonden, dood.